

JOŽEF VAJDETIČ	051 268 259	341	joze.vajdo@gmail.com
----------------	-------------	-----	----------------------

SPOMINI NA ŠROP BILEČA
pitomac 54. klase od 11.3.1977 do 13.10. 1977
vodnik stažist od 14.10.1977 do 2.6.1978

III. POGLAVJE

JUNIJ 1977

Sreda, 1. junij 1977

Vreme je bilo oblačno. Prve tri ure pouka je bila NG. Z vsem orožjem in opremo smo prilomastili v četo in takoj v učilnico na predavanje predmeta Jugoslavija, ki ga je izvajal komandir čete. Zopet v četo, vzemi orožje, lopatke in maske ter veselo na poligon za metanje šolske ročne bombe. Preden smo izvajali met obrambne ročne bombe, smo s šolskimi izvedli kar obsežno usposabljanje. Pri šolski ročni bombi je bil vžigalnik s smodniškim polnjenjem in je povzročil detonacijo kot močnejša petarda. Po kosilu je bilo dve uri čiščenje orožja. Puška mi je bila osmojena kot dimnik. Na NG sem izstrelil 25 manevrskih - vadbenih nabojev. Ob petih smo bili zopet v učilnici, kjer sem se pripravljaj za jutrišnji referat pri predmetu ONO (Splošna ljudska obramba). Nosilec tega predmeta je bil kapetan I. klase Bačić. Ura je že devet zvečer in naši posamezniki so prav nesramni. Obnašajo se, kot, da jim manjka kakšno kolesce v glavi. Ne vem kaj je vzrok takemu početju. Morda so prišli v krizno obdobje, vendar naj to rešujejo komandirji.

Četrtek, 2. junij 1977

Vreme slabo in oblačno. Za zajtrk smo imeli Eurokrem in kakav. Takšen zajtrk smo imenovali »dečja radost« ali po slovensko »otroško veselje«, ker je bilo vse sladko. Prvo uro sem imel nastop pri ONO, nato je sledilo predavanje iz artilerije. Zadnji del pouka smo poslušali teme iz B.O., katero je predaval kapetan Šegrt Nikola. Sedel sem v zadnji klopi in zadremal. Ker nisem bil edini je kapetan naredil odmor in nas nekaj poslal na umivanje. Kontrolno vajo pri predmetu sem pisal osem. Po kosilu malo prostega časa nato so bile delovne točke. Kaj so bile delovne točke? Vsaka enota je pri tem opravilu detajlno očistila svoje prostore. Naš vod se je razdelil na skupine za čiščenje učilnice, spalnice, za stepanje tepiha tekača, za prostor na hodniku pred spalnico in posebna skupina sestavljena iz vseh štirih vodov, ki je čistila „mokri čvor“ - umivalnico, WC in stopnišče. V spalnici so se čistile šipe, brisal prah. Za stepanje tekača je bilo vedno dovolj kandidatov. Tekoč se je zvil v rolo, nataknil na drog in gremo na dvorišče, kjer je bila konzola za stepanje. Tekoč je bil dolg 20 m in, če sta se izvajalca te delovne točke dobro potrudila, jima je ostalo kar nekaj časa za počitek. Po končanem delu je bilo na vrsti kopanje in večerja. Še trobenta za lahko noč, ugasni luč in že nas ni bilo.

Petek, 3. junij 1977

Danes je sobota, vendar je delovna. Dopoldan je bil pouk in nato periodični pregled. Pregled učilnice, urejenost omar s strokovno literaturo, nato pa še spalnica in vizualni zdravniški pregled. Najbolj so se v vojski bali nalezljivih bolezni. V primeru, da je kdo imel kakšen sumljiv kožni izpuščaj, se je moral takoj javiti v ambulanti na nadaljnje preiskave. Nekateri so morali iti v Trebinje na laboratorijske preiskave. Spolni organi so morali biti tudi brezhibni. Največja mora bi bila, če bi kateri dobil spolno bolezen. Tega bi sigurno odpeljali v Beograd na VMA (Vojno medicinska akademija). Skozi opazovanje obnašanja prebivalstva in pitomcev ob izhodu v mesto sem prišel do zaključka, da v mestu ni bilo opaziti, kakšnih primerov prostitucije. Mesto je bilo v bistvu premajhno in civilno prebivalstvo se je izogibalo vojske, razen tistih, ki jim je vojska prinašala zaslužek (gostilničarji, trafike, slaščičarne, fotografi...). V primeru druženja s prostitutkami, bi se hitro izvedelo s strani varnostne službe kasarne, ki je imela celoten pregled nad dogajanjem.

Sledil bi suspenz in prekomanda v katero od najbolj zanikrnih kasarn ali celo na mejo z Albanijo. Pitomci smo se tega dobro zavedali, ker smo hoteli končati šolo in postati oficirji. Po pripovedovanju kolegov iz južnih republik je bilo eno najhujših žarišč prostitucije v Nišu.

Vodnik Kurtić je za mesec maj naredil rang listo. Povprečje imam 7,71 in sem v vodu 17. po uspehu. Pošto sem dobil od doma in od občine Črnomelj, ki mi je poslala odjavnico ZK. Popoldan smo šli v kino dvorano na predavanje Vlada Šegrt, ki je bil med NOB komandant Hercegovskega bataljona. Zvečer sem bil do osmih požarni v četi. Zelo sem prehlajen.

Sobota, 4. junij 1977

Vreme sončno in toplo. V učilnici smo imeli učne ure. Do 12.00 sem bil požarni v četi. Vse bolj kašljam. Popoldan sem šel v mesto, kjer sem bil z Vasićem in Matešo iz našega voda v hotelu, kjer sem se mazal od znotraj s srbsko rakijo. Šli smo do gostilne Medan blizu minareta na čevapčiče in k Bosi na zrezke. Ne vem kaj je bilo z nami, ko smo prišli v mesto smo postali lačni. Po prihodu v kasarno smo si še ogledali film Konjuh planina. Ob enajstih zvečer smo se pobrali na počitek. Pol ure po tem je prilomastil iz mesta vodnik Mitrić in nam zmetal vsem obleke z vrha omaric. Jaz sem že spal pa mi je Mateša Pero pospravil obleko. Vodnik Mitrić je padel takoj na začetku vojnih spopadov na tleh bivše Jugoslavije. Ne vem kje je našel vzrok za razmetavanje opreme.

Nedelja, 5. junij 1977

Po zajtrku smo bili prepuščeni sami sebi. Eni so že dopoldan odrinili v mesto. Jaz sem do desetih pisal rang listo. Zaradi lepe pisave me najdejo kakšne dodatne naloge in pri izvedbi nalog sem bil vedno natančen in naredil zahtevano. Ob desetih sem prekinil z delom, ker je bil sestanek bataljona v kino dvorani. Iz kino dvorane smo zavili naravnost v kantino. Po kosilu sem dokončal rang listo, ki je bila izdelana na šelešamerju formata A1. Jutri mora biti rang lista do prihoda komandirja čete v službo že obešena na oglasni deski v naši četi. Popoldan sem si vzela nekaj počitka. Vreme sončno in toplo.

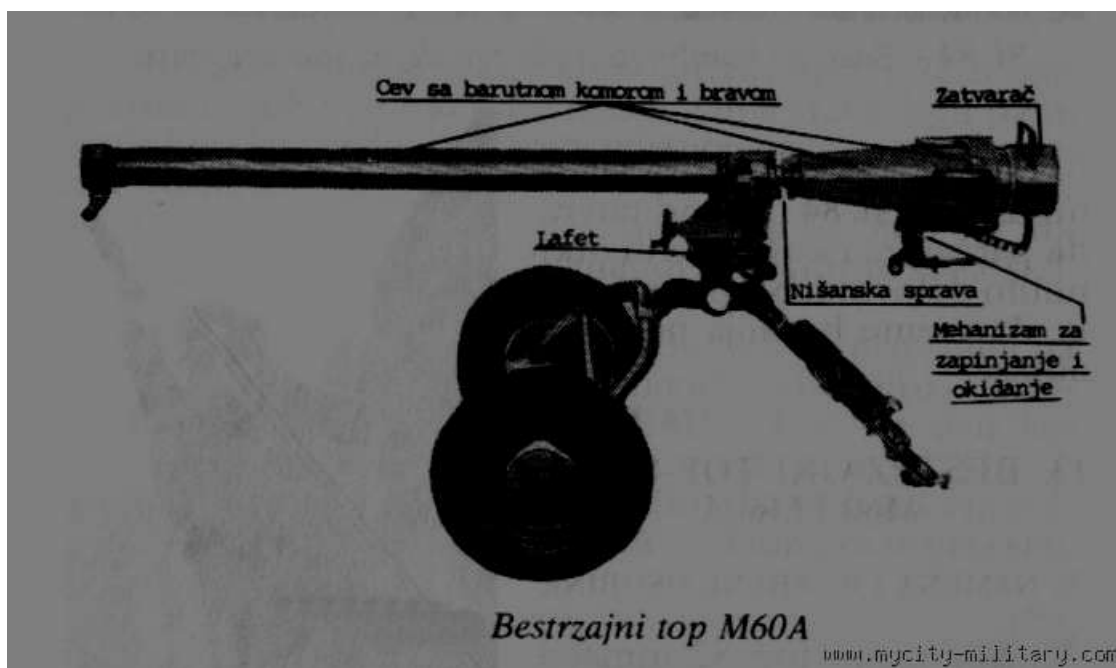
Ponedeljek, 6. junij 1977

Prehlad ne pojenja, zato sem se javil „na lekarsko“, to pomeni, da sem se prijavil za obisk zdravnika v ambulanti. Na splošno smo se obiska pri zdravniku izogibali, če ni bila situacija nujna. Šola je „bolniško“ do neke mere smatrala, da je morda vmes nekaj simulacije. Našega kolego, ki si je zlomil roko v zapestju so kar gledali postrani in v roke ga je dobil tudi major za varnost. Zaslišal je še druge očitvidce, ki so potrdili, da si je roko zlomil na igrišču pri košarki. Šport je bil v šoli vedno visoko cenjen, ker smo s tem krepili psiho motorične sposobnosti. Kako bo pa končal šolanje, to je sedaj vprašanje. Zdravnik me je pregledal in poslušal ter dejal: „Vajdetiču, dobro si ti to uvatio!“ in predpisal mi je antibiotike. Po moji oceni sem si prehladil grlo, ko smo vroči prišli v četo in hura v umivalnico, kjer smo pili mrzlo vodo. Nikoli nisem več naredil te neumnosti. V poletju, ko je vročina udarila z vso silo in smo prišli iz terena razbeljeni od sonca je dežurni oficir za pol ure zaprl vodo. Prav je storil, čeprav so nekateri negodovali, rešil pa jih je marsikaterega prehlada. Voda je bila ledeno hladna. Tri ure smo gulili inženirijo in popoldan so bile učne. Dan sončen in topel, jaz pa prehlajen.

Torek, 7. junij 1977

Dan sončen in topel. Trošim predpisano dozo antibiotikov. Za zajtrk smo imeli zopet eurokrem in kakav. Delovne dni smo pri zajtrku prejeli vedno tudi „marendu“ (malico). V učilnici smo imeli Jugoslavijo, potem pa NG. Netrzajni top smo vlekli poleg svojega orožja kot ovna za roge. Top je bil sestavljen iz dveh delov: lafeta s kolesi in cevi. Lafet je imel 43 kg, cev pa 80 kg. Posadka je štela pet vojakov in sicer: namerilec, polnilec, dodavač, prinašalec 1 in prinašalec 2. Popoldan pred učnimi urami sem zavil do kantine, pa je bila velika gneča in sem odšel v četo. Ob petih učne ure. Imeli smo poizkusni test iz marksističnega izobraževanja. Učil sem se TT.

Pri teoriji taktike smo morali teoretično obvladati formacije enot od oddelka do bataljona in njihovo oborožitev na pamet. Potem smo morali znati širine, ki jih zasedajo enote v obrambi in napadu vse odvisno od konfiguracije terena. Zvezke nismo smeli nositi iz učilnice in so bili zaklenjeni v železni omari. Po končanem šolanju smo zvezke predali na sežig, a v glavah so ostali vsi podatki. Niti pod razno nismo kje v mestu ali kje izven kasarne govorili o formacijah in oborožitvi. Dobro smo se zavedali kaj bi bilo, če se bi ugotovilo, da je podatek prišel v napačna ušesa.

Google, dostopno 30. 3. 2020.

Z raketo je bil top učinkovit na oklepnike do 1000 m in na utrjene zgradbe do 1500 m. Prebojna moč do 400 mm oklepa. Slaba stran je bila velik plamen ob izstrelitvi rakete, kar je hitro izdajalo položaj.

Sreda, 8. junij 1977

Vreme sončno in vroče. Po izvršenih vseh jutranjih obveznostih smo odrinili na strelišče. Drugo bojno streljanje s PAP. S pohodnim korakom smo šli proti strelišču, ki je bilo takoj za kasarniškim zidom. Za streljanje so izbrali deset najboljših pušk v vodu, ker je bilo deset strelnih mest za to aktivnost. Streljala je cela četa. Strelišče je bilo kar moderno, imelo je celo komandni stolp od koder se je reguliral sistem KOPS (avtomatske tarče). Zadel sem dve tarči od treh in sicer; tarča puškomitraljez na 300 m, in doprsna na 200 m. Zadnje tri ure je bila TT. Zvečer sem se pobral spat že ob devetih.

Četrtek, 9. junij 1977

Ko zmanjka za določeni dan primernih tem, se luknje v urniku popolnijo z urami učenja. Pitomac se mora učiti in učiti. Iz ONO smo zopet pisali kontrolno, nato smo dve uri previjali, zavijali in imobilizirali namišljene strelne in druge rane seveda pri predmetu Saniteta. V četo po orožje, postroj pred četo in gremo na poligon. Pri zadnji temi smo že osvojili osnove iz Teme Puškomitraljez kal. 9 mm M 53, danes je na vrsti mitraljez. Razlika od PM in mitraljeza je samo v podstavku, ki je težek 22 kg. Hitro po orožje in na poligon, kjer smo do konca ur tega dne imeli NG. Prav zabavno je bilo, ko je

Momirovski Pajo spraševal snov. Najbolj smo se nasmejali, ko je bil vprašan „sudija“, doma iz Čačka in žal že pokojni. O mitraljezu je imel malo znanja, sestavne dele je imenoval kar po svoje in tudi komande za streljanje so bile prirejene.

Vendar kapetan ni bil zadržan, kot tisti pri inženiriji ali RKBO in se je še on vklopil v humoristični del. Na koncu je dejal, da je marka za mitraljez in ni mu dal nezadostno. Naučiti se je moral do naslednje ure. Ob pol šestih popoldan smo imeli sestanek KPJ v učilnici prvega voda. Sedel sem v ozadju pri zidu ob strani in malo dremal, ker me sestanek ni niti malo zanimal. Danes je bilo sončno in toplo. Od sonca smo kar porjaveli.

Petek, 10. junij 1977

Pri telovadbi smo se kar preznojili, ker kaže na to, da bo danes vroč dan. Pouk se je začel kot vsak dan ob osmih in prvo uro smo imeli TO. Ne vem, kaj se je zgodilo, da za seminar ni bil nobeden pripravljen. Kapetan Bačić je bil zelo razburjen in čisto zaripel v obraz od jeze. Končno je bila ta mukotrpa ura mimo in pri naslednji uri je šel vod na dvorišče kjer se je izvajala SO pod komando našega komandirja Najdanovskog Mirka, ki je bil povišan v čin kapetana. Ravno zaradi tega smo v učilnici ostali jaz, Ozmec in Savičić, da smo na album napisali posvetilo: „Dragemu kapetanu čestitamo unapređenje, vaš vod 54. klasa. Po končani uri smo mu to predali in bil je zelo zadovoljen. Petek popoldan je rezerviran za delovne točke, ki smo jih seveda izvajali v junijski pripeki. Vročina je začela pritiskati, kar je značilno za celinsko podnebje tega kraja. Po večerji nas je počasi pometalo na počitek. Spalnico smo imeli na zahodni strani, kjer pa popoldansko sonce zaradi hriba izza kasarne ni imelo več moči in je bila kar hladna.

Sobota, 11. junij 1977

Dopoldan učne ure in v takšni vročini še na poligon s pehotnimi ovirami. Poligon z ovirami je bil ob cesti nekje na sredini med prvim in glavnim vhodom. Nekaj dreves je bilo zasajenih in pa bori, ki dajejo slabo senco. Po cesti poleg jezera je bilo za ta letni čas, ko se je že začela turistična sezona kar prometno. Vedeti moramo, da je bil v tistem času na vrhuncu delavski sindikalni turizem. Avtobusi so vozili na Tjentište, kjer je bila med drugo svetovno vojno legendarna bitka na Sutjeski. Poligon z ovirami je bil sestavljen iz 18 ovir. Ovire smo spoznali eno po eno na urah „fizičnog vaspitanja“ (telesna vzgoja). Na vsaki oviri smo izvršili pravilni prehod čez oviro. Nato smo že začeli premagovati ovire na čas in končno za oceno. Na ovirah se je lahko treniralo v prostem času, koliko je kdo hotel. Tukaj je bila verjetnost poškodb spodnjih okončin velika. Zanimivo je to, da v času mojega šolanja in generacije za menoj, kjer sem bil inštruktor ni prišlo do nobene poškodbe. Sedaj se bomo še seznanili z pehotnimi ovirami.

Google, dostopno 31.3.2020.

Poligon z ovirami je bil dolg 240 m. Izveden je bil lahko v eni vrsti 240 m, v dveh vrstah 2x120 m ali

v treh vrstah 3x80 m. Izvedba je bila odvisna glede na razpoložljiv prostor. Mi v Bileći smo imeli izvedbo v dveh vrstah. Na sliki je lepo vidno zaporedje ovir označeno s številkami.

Nazivi posameznih ovir:

1. Žična mreža
2. Ograja
3. Visoka pokončna ograja (taraba)
4. Greda
5. Dve grede (nižja in višja)
6. Skela znana kot (Tarzanka)
7. Vodoravna lestev
8. Žična ograja
9. Drog
10. Kombinirane lestve (Žirafa)
11. Tri grede
12. Okno, vrata
13. Tunel
14. Panji
15. Hodnik (labirint)
16. Poševna ograja (taraba)
17. Doskočna greda
18. Rov

Pozornost je bilo potrebno imeti pri prvi oviri, kjer se je skozi plazilo. Na vrhu je bila prepletena bodeča žica in če si se preveč dvignil ti je natrgalo obleko.

Visoka pokončna ograja – tretja ovira (višina 2m) in preval z doskokom na tla.

Drog – deveta zadnja ovira na prvi progi je povzročal največ težav. Dvig na rokah in preval, če so bile roke prešibke je bil drugi način s pomočjo noge. Tukaj je bilo bilo največ padcev na hrbet. Drog je bil visok 2 m.

Naslednja ovira so bili panji, ki so bili nevarni če so bili mokri, ker je noga nevarno zdrsnila in najmanj zvin noge je bil zagotovljen.

Zadnja resna ovira je bila poševna ograja, ki smo jo premagovali z negativne smeri in pri pravilnem naletu si jo fino dobil po rebrih.

Za določeno oceno je bila časovna lestvica premagovanja. Težje je bilo, ko smo ovire premagovali z orožjem, vendar ne pravim. Zamislimo si, kako bi čez spravili PM ali RB. V tem primeru smo imeli imitacijo pravega orožja – plastične puške.

Vročina je ubila vse v kasarni. Vse gre nekam počasi, vsaj tako se zdi. Ob šestih zvečer sva jo z Gaber Alešem mahnila v mesto, drugi so jo potegnili že ob treh popoldan. Pridružil se nama je še Mušterić Jozo in Đorđe Šunduković. Končno smo prišli do hladne Nikšičke pive. Obšli smo naše običajne točke, razen hotela in nazaj v kasarno.

Nedelja, 12. junij 1977

Ni prosto, ampak smo imeli tri ure učenja. Pred kosilom še sestanek Zveze komunistov. Po kosilu sem zavil do kantine, kjer pa je bila velika gneča. Obrnil sem se in odšel v četo ter si odremal popoldanski počitek. Nekako smo prakticirali, da če smo bili v soboto v mestu, smo bili v nedeljo v kasarni. V bistvu nisi imel v mestu kaj početi, kot sedeti v lokalih in trošiti denar, ki ga ni bilo na pretek. Denar smo si kar čuvali, da je bilo za silo in pri nas kadilcih za cigarete. Za večerjo jajca in sir. Bom še razložil kakšna je bila naša kantina. Za takšno število vojakov občutno premajhna. To je bila kamnita stavba, ki je imela pred vhomom plato iz klesanega kamna in tri dolge stopnice. V notranjosti je bil samo en prostor s prodajnim pultom in tri ali štirimi Buffet mizami, kjer se je samo stalo. Ker v stavbi ni bilo prostora, se je vojska razsipala po teh stopnicah s pivom v roki in brez kap na glavi.

Pogled na to razsulo res ni bil nič kaj vojaški, zato ni čudno, če so to dežurni oficirji velikokrat razgnali. Za pitomce je bil prosti čas na igrišču, predvsem pa v učilnici.

Ponedeljek, 13. junij 1977

Vročina je udarila že zjutraj. Da smo se še bolj preznojili smo imeli telesno vzgojo na pehotnih ovirah. TO zadnje štiri ure, ko je najbolj žgalo sonce. Nikjer sence, voda kot krop ali je ni, mi pa pod jeklenimi čeladami do dveh popoldan, ko je temperatura dosegla 35 stopinj. Kot, da nam to ni bilo dovolj smo po kosilu res imeli dve uri prosto, takrat pa ponovno z vso opremo na poligon, kjer smo imeli vajo. Šele ob devetih zvečer smo se vrnili v kasarno in po večerji čiščenje orožja. Počitek je bil šele po enajsti uri zvečer.

Torek, 14. junij 1977

Sončno in zelo vroče. Eno uro smo še preživeli v zatohli učilnici, nato pa s polno bojno opremo na tankovski poligon, kjer smo izvajali bližinsko borbo s tanki. Na tem poligonu je bilo več učnih točk za izvajanje borbe. Prva točka je bila najlažja, ker se je tukaj izza zidu z vrvico potegnilo desko s privezanimi proti tankovskimi minami prečno čez cesto. Tankisti so vozili ruski tank M 34.

Pri naslednji točki se je vrglo na tank dve dimni bombi medsebojno povezanimi z vrvico, ki se je zapletla okrog topovske cevi. Dim je onemogočil posadki tanka vsako napredovanje. Tank je bil v tem primeru stoječa tarča in verjetnost zadetka s protioklepnim orožjem je bila veliko večja. Na tretji točki si proti ropotajočemu tanku vrgel pod gosenico (če si zadel) sveženj ročnih bomb. Na predzadnji točki je bilo čakanje tanka v prečnem cestnem rovu. Občutek ko zapelje nad glavo 35 tonski tank je zastrašujoč, posebno, ko je tank ustavil nad našimi glavami. V rovu nas je bilo štiri ali pet. Iz gosenic nam je za vrat nasipal kar nekaj prahu. Pri speljevanju je bilo vse v dimu, mi pa smo morali za odhajajočim tankom metati imitacijo steklenic z vnetljivo snovjo. To so bile steklenice izdelane iz lesa. Vročina je v polnem zamahu pod čeladami se kuhamo. Za čudo, še ni nobeden padel v nezavest. Zaradi varnosti je bil rov zabetoniran in na robovih ojačan z jeklenimi profili. Za preizkus trdnosti živcev in junaštva je bila zadnja delovna točka. Na sredini ceste je bila betonska luknja kot nekakšna kad premera malo čez meter in 1,5 m globoka. Imenovala se je „vučja jama“ (volčja jama). Na povelje si skočil v to jamo s svežnjem ročnih bomb in čakal na tank, ki je vozil proti tebi, vendar skrit v luknji, da se te ni videlo iz tanka. Na oddaljenosti 7 m, ko je bil za tankista mrtvi kot, si se bliskovito dvignil in vrgel bombe pod gosenico in se še hitreje skril v luknjo. Tank je zapeljal z nezmanjšano hitrostjo čez luknjo in spet je padal prah za vrat. Končno je usposabljanje pri koncu in odšli smo utrujeni v četo.

Nevarne so bile tudi vaje, ki smo jih izvajali še v zimski uniformi. Vaja se je imenovala Pehota v podpori tankom. Z vso opremo in orožjem se je celoten oddelek peljal na levi in desni strani tanka. V trenutku, ko se je tank ustavil, smo skočili na tla in se razvili v strelce. Težje in še bolj nevarno je bila vaja, kjer se pa tank ni ustavil. Tukaj smo morali paziti, da se nismo zapletli s plašči v gosenice. Kako je bilo skočiti z 12,5 kg težkim PM, si lahko samo mislimo.

Današnji dan je bil eden najtežjih v Bileći. Popoldan do učnih ur smo morali očistiti opremo in škornje, ker smo bili od prahu kot mlinarji. Kaj bi bilo, če bi usposabljanje potekalo v mokrem vremenu. Šele takrat bi bili blatni kot prašiči. Danes mi je 96 dan v JLA. Zvečer grem takoj spat, čeprav je jutri NG in TT.

Sreda, 15. junij 1977

Doma bi današnjemu dnevu rekli. „Sveti Vid, češenj sit.“ V Bileći lahko rečemo samo sončno in še bolj vroče od včeraj. Dve uri teorije iz TT v učilnici, nato smo že odšli na strelišče in izvajali temo: „Pripravnost gađanje PM.“ (pripravljalno streljanje za puškomitraljez). Delal sem na delovni točki zračnih pušk, ciljanje, dihanje in proženje. Zadnje tri ure smo izvajali NG. Po prihodu v kasarno sem bil po dnevnem povelju pomočnik dežurnega. Spat sem šel ob desetih zvečer in že ob pol dvanajstih me je dežurni (vodnik stažist) zbudil za nastop dolžnosti. Do sedmih zjutraj je trajalo moje dežurstvo, zato sem imel čas napisati malo daljše pismo domov. Dan se je pričel delati ob treh zjutraj. Takrat še nismo premikali ure.

Četrtek, 16. junij 1977

Čez noč se je ohladilo in jutro je bilo oblačno. Na jutranji telovadbi me je naš vodnik vrgel iz stroja, ker nisem po njegovi oceni pravilno delal vaj. Ne vem kaj se z njim dogaja. Zadnjič nam je sredi noči zmetal po tleh opremo, danes se je spravil na mene. Kot posledica neprespance noči se mi je v učilnici na predavanju pri predmetu Jugoslavija dremalo. To je zelo neugoden položaj, spi se ti in predavatelj ima občutek, da te njegov predmet ne zanima in če te vzame na piko imaš pozneje lahko probleme pri ocenjevanju. Tudi pri RKBO, ki mi je bil najbolj zoprni predmet sem imel težave z budnostjo. Ni se mi pa spalo na strelišču, kjer smo imeli bojno streljanje z puškomitraljezi. Zadel sem vse tri tarče na 300 m. Na razpolago sem imel 25 nabojev. Za kosilo pasulj s solato. Popoldan kopanje in zvečer v kino dvorani ogled filma: „Topovi s Navaronea.“ (Grčija).

Petek, 17. junij 1977

Zadnje dni smo se kuhali od vročine, sedaj nas že skoraj zebe. Ohladilo se in oblaki se vlečejo od juga. Dopoldan smo imeli prvi tehnični pregled od opreme, pehotnega orožja, skupnega orožja (minometov, Bst) do terenskih vozil in kamionov. Pregled je izvajal komandant bataljona ob prisotnosti komandirjev čet in vodov. Pregled je šel verižno od ene do druge točke. Večjih napak ni bilo, zato je delo potekalo hitro. V JLA sem „že“ 99 dni. Kdaj jih bo 444? Do petih popoldan počitek nato delovne točke. Zvečer opral letne hlače. Namreč nogavice, robčke in letne platnene hlače smo prali sami, vse ostalo se je pralo v pralnici pri kopalnici. Nikakor si nismo smeli predstavljati, da bi na jutranjem zboru bili razcapani in umazani. Šola je želela imeti urejene pitomce, ker so v JLA smatrali, da smo iz domačih občin prišli v šolo najbolj preverjeni in primerni ter šolani.

Sobota, 18. junij 1977

Toplo in sončno. Že od zjutraj se razlega glasba iz pitomačklega kluba. Zanimivo je to, da ves čas šolanja nisem prestopil praga te ustanove. Še danes ne vem, čemu je bil namenjen. Kolikor se spomnim ni od mojih kolegov nihče zahajal v klub, morda Savičić, ki je ostajal v kasarni z roko v mavcu ker ni mogel izvajati usposabljanja na terenu. Vem le to, da je bila v klubu „razglasna stanica“ (radio postaja), kjer se je spuščala melodija za jutranje vstajanje in zvečer za spanje. Samo enkrat sem slišal Avsenikovo pesem Na Golici in eno od Henčka. Ostalo je bilo vse od tam spodaj. V klubu naj bi bila tudi knjižnica in časopisi. Nekaj krat sem dobil v roke časopis Delo, drugače se pa časopisi niso valjali po prostorih namestitve, razen v učilnicah. Še na nekaj sem pozabil, kar moram omeniti. Ob pol osmih zvečer je bilo obvezno gledanje dnevnika na TV Beograd. Z vsemi takšnimi prijemi so nas počasi „formatirali“.

Za vsako nacionalno pripadnost je bil zagotovljen časopis in sicer:

- Srbi – Politika (v cirilici), Borba,
- Makedonci – Nova Makedonija in Večer,
- Albanci – Rilindija,
- Črnogorci – Borba,
- Bosanci – Oslobođenje,
- Hrvati – Večernji list in
- Slovenci – Delo.

Danes polaga prisego 55. klasa in tudi naš bataljon je prisoten na glavni ploščadi. Dan sončen in topel. Svoji pitomcev so že na ploščadi in povabljeni gostje ter predstavniki mesta Bileća. Oblečeni smo v nove letne uniforme in na ploščadi prihajamo v strumnem pohodnem koraku. Povelja padajo ostro in rezko, naj se vidi da smo starejša generacija. Po svečanosti smo imeli prosto, zato sem zavil do kantine po cigarete in na pivo, ki je bilo še kar hladno za junijske razmere.

Popoldan ob šestih odločitev za odhod v mesto. Pričela se je „smotra“ (pregled) pri dežurnem oficirju, ki je trajala celih štirideset minut. Za malo, da me ni vrgel iz postroja, ker je ocenil, da sem „nepodšiššan“ (neostrižen). Kako je potekal ta pregled? Že predhodno smo šli čez dve kontroli, dežurnega čete in dežurnega bataljona. Tukaj so pregled izvajali vodniki stažisti, dežurni šole je bil

aktivni oficir. Včasih so bili nekateri oficirji na dežurstvih za vikende pravi tirani. Izmišljali so si razne oblike psihičnega trpinčenja. Na vse njihove muhe si lahko odgovoril samo: "Razumem." Radi bi šli za vikend na morje v Meljine ali v Budvo, pa so morali biti na dolžnosti v ti kamniti kasarni. Takšen poklic so si izbrali in to je bila njihova stvar, ne naša.

Dežurni bataljona nas je pripeljal v dveh vrstah do dežurnega šole in predal „raport“ (poročilo). Navadno je bila komanda, da se vrste razmaknejo na tri korake. Oficir je dal roke na hrbet in si nas ogledal kot volk trop ovac na paši. Pri sebi si moral imeti obvezno: iglo, sukanec (1 m), ogledalce, robček (IKOM) in nekaj lističev toaletnega papirja in da posebej ne omenjam ostale urejenosti. Kdor je imel na nizke čevlje obute zimske nogavice je bil izločen in tudi kravata je moral biti dva prsta nad pasom. Krajše zavezana kravata je pomenila izločitev, kakor tudi ne postrizeni in umazani nohti. Z Alešem Gabrom in Mušteričem smo takoj zavili čez glavno cesto v dom JNA na mrzlo pivo. Pri fotografu sem še naročil komplet slik. Poletje je tu, zato je bilo najlepše sedeti na terasi hotela v senci parkovnih dreves. Obnašati si se moral civilizirano, ker nikoli nisi vedel od kje te opazujejo oficirske oči v civilni obleki. Z nami je bil naš Zagorac Zlatko in njegova punca Biba. Po prihodu v četo je bilo v naši spalnici zopet zelo glasno. Trije naši pitomci so nabijali eden čez drugega, kot da se jim je malo utrgalo.

Nedelja, 19. junij 1977

Od osmih do enajstih smo imeli obvezne učne ure. Po kosilu nismo bili vsi prosti. Naš drugi oddelek je bil na dolžnosti protipožarne službe. Oblečeni v delavsko uniformo z opasačem in oprtniki ter lopatko za pasom smo dežurali po kasarni in bili v pripravljenosti, če bi kje izbruhnil požar. Po dva sva bila na obhodu, ostali so gledali TV v učilnici, čeprav bi morali biti na terenu.

V sušnem obdobju so se vse zelene površine v kasarni posušile zaradi tenke plasti zemlje. Vse zelene površine so bile umetno narejene. Generacije so vozile zemljo izpod strelišča in urejale zelenice. Veliko je bilo tudi odpadlih borovih iglic. Cigaretni ogorki se tudi niso metali kar tako kot v civilizaciji. Na več mestih so bili na kovinskih drogovi postavljeni smetnjaki in na vrhu teh drogov je bila kovinska posodica z vodo, v kateri se je ogorek ugasnil in šele nato odvrigel v smetnjak. Vse ogorke in ostale drobne smeti se je pri čiščenju površin pred stavbo pobiralo z golimi rokami. Za vsako najdeno vžigalico pri kontroli izvedenih del, je morala ponovno na čiščenje vsa ekipa. Spet smo prečrtali eno nedeljo v koledarju.

Ponedeljek, 20. junij 1977

Sončno in vroče. Trava je popolnoma zgorela. Pri predmetu Jugoslavija sem malo zadremal proti koncu ure. Ko je kapetan rekel: "Voljno!" sem skočil pokonci in ga brez kape pozdravil. Samo nasmehnil se je, rekel pa ni nič, verjetno nisem bil edini. Imeli smo še TT, nato pa do konca pouka priprave za metanje ročne bombe. Zopet smo na poligonu s čeladami, da nam znoj v potokih teče po obrazu. Nič zato, naloga mora biti opravljena. Srajce imenovane poligonke, ki so bile SMB (sivo olivna barva) so bile pod oprtači (naramnice) bele od soli. Rokave nismo smeli imeti privihane, lahko je bil odpet samo zgornji gumb. Narejene so bile iz močnega platna. Glede na današnjo opremo vojakov smo bili bolj siromašno oblečeni. Pri terenskih vajah nismo imeli kolenčnikov in kolenčnikov, zaščitnih očal, naprav za nočno gledanje, rokavic. Koliko odrgnin smo imeli ravno na rokah, ko smo se ogreblji pa kamenju in trnju. Drugače so bila sončna očala strogo prepovedana. Da te je oficir videl s sončnimi očali je dobil živčni zlom in sledil je še raport pri komandirju čete.

Torek, 21. junij 1977

Zjutraj nekaj teorije nato pa peš na Zlatište, najbližji poligon za taktično usposabljanje vojaka kot posameznika in kot oddelka. Razpoložljiv čas smo imeli do kosila, zato smo na hitro naredili določene aktivnosti in že je bil zbor. Nekaj je viselo v zraku, nekaj v naši enoti ni v redu. Naš kapetan nas je potegnil v majhno uvalo, da se nas ni videlo iz kasarne in takrat se je začelo. Kreganje, živčnost, prestavljanje nepravilnosti, problemi. Nič mi ni bilo jasno, kdaj se je to vse nakopičilo pri nas. Izstopala sta „sudija“ in Vojvodinec. Ne vem več natančno, kaj je bil glavni vzrok spora, vendar je razprava potekala od devetih do dvanajstih. Ob pol dveh je za nami prilomastil 44 tonski tank M 47 Patton, katerega smo potem napadali na vse možne načine. Tank je dobil ime po ameriškem

generalu iz II. svetovne vojne. Tank je bil zaradi teže kar okoren in potraten, ker je na 100 km pokuril 760 l visoko oktanskega bencina. Popoldne čas za odmor in učne ure. Od teh učnih ur v ti vročini ni bilo kaj dosti efekta. Učilnice so bile pritlične (barakarski tip) zidane s plafonom in streho iz salonitk. Čez dan so se toliko razgrele, da se niso ohladile niti ponoči.

Sreda, 22. junij 1977

Urniki so bili kar čudno zastavljeni. Prvo uro učenje, nato v četo po minomete in premik na poligon. Minometi so mi bili posebno zanimivi zaradi natančnosti in zmogljivosti. Snov sem se rad učil teoretično in praktično. Znanje mi je zelo prav prišlo v enotah TO in v Slovenski vojski. Minomet je imel tri sestavne elemente: cev, podstavek in lafet. Bilo kateri od teh treh sestavnih delov, ki te je doletel za nošnjo, si poleg svoje oborožitve dobil na hrbet še dodatnih 15 kg tovora. Skupna teža minometa 82 mm je bila 45 kg.

Minomet M 69 82 mm

Wikipedija, dostopno 2. 4. 2020.

Na sliki manjkajo pripomočki za nošenje, imenovani „samari“ (nahrbtni blazine). Najlepše je bilo nositi podstavek, najslabše pa lafet, ki te je rad udaril z objemko cevi po čeladi v zatilju.

Pri zadnji uri je šlo zares. Kaj hitro je bilo konec pripomb in raznih oblik nagajanja in streljanja oslov. Čelade na glavo in gremo na poligon za met ročne obrambne bombe. Tukaj ni več šolske, ampak je prava z jeklenim plaščem M 52. V hitrem maršu smo šli prečno čez strelišče in to brez besed. Na čelu je šel komandir čete, ki je bil izvajalec metanja bombe. Poligon za bombo je bil v desnem kotu strelišča odmaknjen zaradi varnosti. Majhna stavba zgrajena iz kamna in pokrita z zaščitno pločevinasto streho je nudila zavetje celemu vodu.

Ročna obrambna defenzivna bomba je imela na vrhu medeninast pokrovček, ki ga je bilo potrebno odviti in nato po trdi podlagi udariti pa netilni kapici in v loku z močnim zamahom vreči bombo na cilj. Cilj so bile štiri stoječe silhuete na razdalji 25. Najbolj kritičen trenutek je bil v tistem trenutku, ko je netilna kapica počila kot nekdanje otroške žveplene netilke. V tem trenutku se je včasih zgodilo, da je vojak od strahu bombo spustil iz rok. Zaklonilnik je bil betonski in narejen v obliki črke U. Tisti krak, kjer je stal vojak je imel še padec proti 1 m globoki luknji, kamor se je skotalila bomba in eksplodirala. Pri padcu bombe je vodja streljanja pograbil vojaka in ga stlačil v drugi krak zaklonilnika izza vmesnega zidu, ki je oba zaščitil pred eksplozijo. Trpela so ušesa, če se jih ni pokrilo. V tistem času ni nihče nosil glušnikov. Še hujša situacija je bila v primeru, ko vojak zaradi strahu ni mogel odpreti dlani. Takrat ga je vodja streljanja udaril s krajšo gorjačo, ki jo je imel pri sebi močno po zapestju, da je spustil bombo. Tukaj se ni čuvalo roke, v več primerih so bile roke zlomljene od udarcev. Boljše zlom kot zelo težke poškodbe ali smrt. Huda vročina.

Četrtek, 23. junij 1977

Zopet je na vrsti Sanitetski pregled. Zdravnik in ostalo pomožno osebje (kakšen bolničar) so v prisotnosti komandirja čete pregledali kasete, da ni slučajno kje skrita kakšna hrana in že pokvarjena, ki bi lahko povzročila kakšen pojav nalezljivih bolezni in zastrupitev. Pozornost je bila predvsem na hrani, ki je prišla od doma v paketih in hrani, ki je bila prinesena iz mesta. Jaz sem se takšnih

izdelkov otepal z izgovorom, da so preveč „zabibereni“ (popoprani) in da je preveč „ljute“ (pekoče) rdeče paprike. Prišlo je celo do zamer, da nočem jesti njihovih dobrot, zato sem na silo vzal kakšen domači piškot ali kos peciva. Na splošno so redki dobili kakšen paket in to predvsem iz Banata, Vojvodine in Slavonije. V bistvu paketi sploh niso bili potrebni, ker smo imeli odlično prehrano. Makedonci so navadno dobivali pomaranče in mandarine. Vsakega je zdravnik nato še telesno pregledal od glave do podplatov. Nadaljevali smo po urniku z teoretičnimi predmeti in pri ONO sem bil vprašan iz kakšnih rodov je bila sestavljena KoV (Kopenska vojska). Športna vzgoja s poudarkom na drogu in bradlji. Zadnje ure smo imeli O. J. Nosilec predmeta je bil kapetan Bukarica Đuro. Izrezan tankist, droben in majhen. Da je bil bolj vpliven se je s paličico povzpel na tank in predaval. Na tankovskem platu smo imeli nekaj ruskih tankov T 34 in T 55 ter Pattona kar je zadostovalo za osnove iz omenjenega predmeta. Takoj po kosilu smo imeli kopanje in nato nočno vajo iz N.G. Kakšna zgrešena logika, najprej se okopaš in preoblečeš v čisto obleko, nato pa v junijsko noč na vajo. Šele ob devetih smo se vrnili v kasarno utrujeni in prašni ter odnesli orožje pod nadstrešnico za čiščenje. Šele nato je sledila večerja, seveda drugi meni. Prvega z ribami in krompirjevo solato so zmazali drugi, za nas je bila pašteta in dve breskvi. Dan je bil sončen in vroč. Orožje smo čistili po večerji tam do enajste ure.

Ruski tank T 34

Ruski tank T 55

Google , dostopno dne 15. 4. 2020

Petek, 24. junij 1977

Včasih se je urnik zapolnil z urami učenja in tudi danes je bilo tako. Takoj prvo uro smo se spravili v učilnico in preživeli tisto uro. Zunaj se je pripravljala poletna ploha, vendar mi smo delali po planu premagovanje pehotnih ovir, dokler se ni vsulo po nas. Bili smo pošteno premočeni, ampak nobenega preoblačenja, gremo dalje. Posijalo je sonce, sopara je pritisnila in obleka se je sušila na nas. Pred drugim nalivom, ko je grmel in še bolj treskalo smo bili na srečo že v jedilnici pri kosilu. Pri pojavih poletnih neviht si ni nihče delal prevelikih skrbi, da bi lahko strela usekala v skupino vojakov na odprtem prostoru. Po kosilu je prišlo povelje, da moramo vsi na obvezen počitek v spalnico. Obleko zložiti kot vsak večer pred spanjem in polkna zapreti. Smo že vedeli kaj nas čaka. Nihče ni zaspal, temveč smo vsi čakali na prižig modre luči nad vrati spalnice in rjoveči glas vodnika: „Uzbuna!“ (Alarm!). Završalo je kot v čebeljem panju. Vsak je grabil novo zimsko obleko ter na hodniku opremo in orožje. Opremiti smo se morali tako, kot da se ne vrnemo več v kasarno. Zato smo se morali obleči nove obleke in jaz sem bil edini s kravato. Na položaj v Šuhurovo Mahalo, ki je bila oddaljena od kasarne dobre tri kilometre sem z vodnikom Mitričem pritekel prvi od našega voda. Znoj je kar šprical od nas, saj smo bili v junijski sopari oblečeni v zimske obleke s puloverji. Komandir čete me je pogledal in rekel: „Vajdetiču, ti si stavio i kravatu. Da ukokaš neprijatelja, a komandir čete, da ti odmah piše nagradni izlazak u grad.“ Eden od naših pitomcev, ki je bil zadolžen kot kurir komandirja čete, je pritekel s podstavkom za MM M 82 mm. Od izčrpanosti se je samo zvrnil za kamniti zid na hrbet in z odprtimi usti lovil zrak. Komandir čete mu je dejal: „Postolje od minometa je ovde, a cevurdina (cev) je ostala v kasarni.“ Po analizi, ki je bila pohvalna, je sledil povratek v kasarno ter zlaganje opreme, še prej pa čiščenje orožja.

Sobota, 25. junij 1977

Lep junijski sončen dan. Čas je potrebno zapolniti, zato smo odšli na poligon in se usposabljali iz NG. Meni je bil dodeljen mitralješki oddelek. Sledil je kondicijski trening vse do pol enih popoldan. Nekaterim našim pitomcem se ne da delati. Leni, psihično napeti, preklinjajo. Vendar nič ne pomaga,

delo je potrebno izvršiti. Ob šestih zvečer sem jo potegnil v mesto. Dovolj je bilo usposabljanja za ta teden, potrebno je malo stopiti med civiliste. Pri fotografu sem dvignil slike. Pod Lipo smo z Gaber Alešem in Antunovičem pojedli vsak ene čevapčiče, ter se zglasili še v domu JLA na pivo in domov v kasarno. Ura je bila deseta zvečer in zaspal sem kot ubit. Kdaj je prišel moj sosed Livada na vem.

Nedelja, 26. junij 1977

Jutranji ritual iztepanja odej in zajtrk – hrenovke s čajem. Štiri učne ure in nato čiščenje orožja do kosila. Priprava za kasarniško stražo. Danes smo mi na vrsti. Nedelja je in dežurni oficir šole si vzame čas, da nas ubije še pred nastopom dolžnosti. Primopredaja je bila mučna in končno nas spusti iz krempljev. Prvo stražo sem imel od devetih zvečer do enajstih ponoči. Ravno sem malo zadremal, ko nam je dežurni šole ob dveh ponoči sprožil alarm. Ne spomnim se kaj je bil vzrok, vem da smo pod polno bojno opremo odhiteli v rajon obrambe in zavzeli položaje, ki so bili predvideni v slučaju napada.

Ponedeljek, 27. junij 1977

Drugo izmeno straže sem imel na stražarskem mestu št. 2 kod „Radojkine kuče“, to je na glavnem zunanjem vhodu v kasarno. Izven kovinskih vrat so ob cesti rasli topoli. Ob pol petih zjutraj, ko je bil že dan, je po cesti prišel moški z manjšo potovalko. Stoj, kdo si? Bil je delavec gradbene firme, ki je gradila novo samopostrežno kantino. Ker mu nisem dovolil vstopa v kasarno do pričetka delovnega dne, me je prosil, če lahko pusti torbo pri enem izmed dreves. Dovolil sem mu, pa mi je bilo takoj žal. Ob petih sem dobil zamenjavo in pri predaji dolžnosti sem komandirju straže in naslednjemu stražarju povedal, da je tista torba zunaj mreže od delavca, ki je prišel prezgodaj in je sedaj v mestu. Sedaj šele se je začela zgodba odvijati meni v škodo. Kaj, če je bil to terorist in je pustil tempirano mino? Posebna patrulja je torbo pregledala in jo odnesla do dežurnega oficirja, ki je dogodek zabeležil in obvestil o tem majorja za varnost. Poklical me je na zaslišanje, kjer mi je obrazložil, da sem naredil napako, ki je ne smem več ponoviti in lahko sem šel. Ni bil strog z mano, prav očetovsko me je podučil, kaj se bi lahko v skrajnem primeru zgodilo. Moral sem oditi še k pouku iz NG in na zadnji dve uri učenja. Vrniti sem se moral v stražarnico, kjer smo predali dolžnost. Do večerje je bilo potrebno razpakirati lepo zložen nahrbtnik in očistiti puško. Spanec je padal na oči in vzela me je postelja.

Torek, 28. junij 1977

Vstajanje je bilo težko, ker sem bil neprespan. Sledili so teoretični predmeti v učilnici kot je bila Jugoslavija in T.O. Monotono in dolgočasno, da te ubija spanec in se boriš sam s seboj. Dan je bil vroč in soparen. Po kosilu prosto, nato od petih učenje Jugoslavije in T.O.

Sreda, 29. junij 1977

Prve tri ure kontrola pri predmetu Jugoslavija in T.O. Pri obeh predmetih nisem dobil nobenega vprašanja. Po kosilu sem zavil v kantino na pivo in po cigarete. Popoldan sem na učnih urah pilil N.G. Danes je sreda, zato gre določeno število pitomcev vodnikov v mesto. Šel je tudi naš vodnik Adil Kurtić, ki nam je pokazal čevlje, ki jih je kupil v mestu. Jutri gre domov, ker ima visoko izobrazbo in taki služijo eno leto. Imenujejo jih „godišnjaki“ (enoletniki). Meni je šele 111. dan v vojski. Še bomo drgnili bilečki kamen in še bo preteklo veliko znojja.

Četrtek, 30. junij 1977

Pri jutranjem postroju nam je še poslednjič, tokrat že v civilu malo za šalo malo za res poveljeval Adil Kurtić in nato odšel po cesti navzdol k glavnemu vhodu in domov. Odšli smo na Zlatište, kjer je bila kontrola iz NG. Zaključili smo 1. klasifikacijsko učno obdobje. Povprečje ocen imam 7,51 in sem 15. po rangu v vodu, torej zlata sredina. Do konca delovnega dne smo imeli še predmet Veza, kjer smo se učili razne tipe radio postaj in klicnih postopkov. Radio naprave so bile različne teže od 3 do

24 kg. Imele so oznako RUP - Radio uređaj prenosni (Prenosna radio naprava). Radio naprave je izdelovalo podjetje „Rudi Čajevec“ iz Banja Luke. Pri vezi sem imel vedno kar dobre ocene od osem do devet. Danes za razliko od drugih dni, ni bil naporen dan. Popoldan so sledile delovne točke. Naši so odšli na stražo. Ob petih kopanje. Danes je zelo pomemben dan, ker gremo v drugo polletje ali klasifikacijsko obdobje. Vsi, ki imamo vse ocene pozitivne dobimo čine desetnikov. Zvečer sem si v kino dvorani še ogledal film. Spat šel ob enajsti uri zvečer.

JULIJ 1977

Petek, 1. julij 1977

Veseli dogodek za mojega sotrpina Livada Zorana iz Beograda – rodil se mu je sin. Že od prihoda v Bilečo je tarna, kako je doma, da bo žena poleti rodila itd. Včasih je bil pri pouku in praktičnem delu zaradi skrbi popolnoma odsoten. Velikokrat sem ga potegnil iz kakšne nerodne situacije. Njegov stari PM M 53 sem na poligonih prenesel več kot on. Dobil je sedem dni izrednega dopusta in ves vesel odšel domov. V času njegove odsotnosti sem jaz prevzel njegov novi PM M72. Vreme je bilo sončno in toplo. Dopoldan pouk in periodični pregled. Po kosilu ob dveh popoldan sem prevzel dolžnost pomočnika dežurnega čete. Popoldan je naša ekipa prišla iz straže. Dežurstvo je bilo zelo dinamično, ker sem izdajal vojaške knjižice za izhod v mesto. Dežurni čete je bil moj vodnik Vranov, dežurni bataljona pa poročnik Karlica. Na počitek sem šel ob desetih zvečer, vstal sem že ob polnoči. To je bil zelo dolg spanec.

Sobota, 2. julij 1977

Dopoldan je bilo na dežurstvu polno dela. Dva krat sem šel na poligon po naše pitomce. Za nameček sem moral ob 11.00 peljati organizirano skupino pitomcev v mesto, ker do imeli neke opravke. Eno uro sem jih čakal v senci na terasi hotela, kjer smo se tudi zbrali in odšli nazaj v kasarno. Po predaji dolžnosti sem jo potegnil naravnost v spalnico na počitek. V mesto nisem več šel, ker nisem imel nobene potrebe. Ob enajstih zvečer so prilomastili v spalnico nekateri naši pijani kot opice. Vedno eni in isti. Jutri bo spet vroče zaradi tega. Celo mačke so začele zavijati pod okni.

Nedelja, 3. julij 1977

Vstajanje ob šestih zjutraj. Kako je prijeten občutek, ker je nedelja in se ne bo potrebno preganjati po poligonu. Vreme sončno in toplo. V pisarni komandirja voda sem sestavljal uspeh našega voda ob zaključku 1. klasifikacijskega obdobja. Po končanem delu, malo pred poldnevom sem se odpravil v kantino na sendvič in pivo. Že je prihitel za menoj Milivojevič Zoran, da moram hitro v četo, ker gremo cel vod na raport k načelniku šole polkovniku Žujiću. Takoj sem vedel zakaj. Odkorakali smo na glavno ploščad v prisotnosti komandirjev oddelkov, voda in čete. Posebno komandir čete je bil besen. Kaj ne bi bil, če dobi pred nedeljskim kosilom depešo, da se mora javiti v kasarni. Lahko bi odšel z družino tudi na morje v Črno goro. Pred govorniški oder so stopili trije pitomci iz našega voda, eden od teh je že pokojni. Celo uro smo stali na soncu, ko jim je načelnik držal pridigo. Iz hotela Trebišnjica je prišla obtožba, da so pitomci „slupali 500 čaša“ (razbili 500 kozarcev). Vsi so ostali v šoli, vendar zabeleženi za najbolj zakotni kraj prekomande. Ob šestih popoldan sem jo odrinil v mesto. Štirje Slovenci na kupu smo objadrili kar štiri lokale in prišli v kasarno ob pol desetih zvečer.

Ponedeljek, 4. julij 1977

Danes je praznik – Dan borca, zato imamo prosto. Vreme sončno in toplo. Dopoldan smo se potepali po učilnici, pisali pisma in lenuharili. Popoldan zopet v mesto. Z Vasićem sva se ostrigla na 3 mm. Kar hitro smo jo potegnili v kasarno na večerjo in se pripravili za nov dan.

Torek, 5. julij 1977

Ne vem, kakšen je to bil urnik za današnji dan, da smo bili cel dan v učilnici. Pritisk je padal in bilo je strašno soparno. Na predavanjih se nam je spalo, med odmori smo šli na umivanje, vendar ni dosti pomagalo.

Poleg tega je moral biti cel bataljon ob dveh popoldan na glavni ploščadi, kjer se je prebrala odredba o napredovanju klase v čin desetnika. Našemu bataljonu je bila prenesena še informacija, da zapuščamo kasarno, ker v naše prostore prihajajo študenti obramboslovja na obvezno počitniško stažiranje. Popoldan so nas zavlekli v kino dvorano na gledanje poučnih filmov iz vojaške tematike. Zvečer smo po dolgem in počez šivali čine eni z lahkoto, drugi s težavo. Jaz sem jih našil še mojemu sotrpinu Livadi. Pričelo se je odštevanje koliko dni bomo še v Bileći. Izračun je pokazal, da bo naša klasa odšla v prekomando čez natanko 100 dni.

Sreda, 6. julij 1977

Zjutraj je bilo na glavni ploščadi ob dvigu zastave polovico pitomcev rdečih, naš bataljon. Dan je bil lep in sončen. Počasi pritiska poletna vročina in suša. Pri NG smo pričeli s tematiko Minometi. Počasi prehajamo na pedagoško metodiko. Popoldan učne ure do večerje. Po večerji čiščenje obutve in osebna higiena ter druženje na terasi zraven umivalnice. Tukaj je bilo ob večerih prijetno hladno.

Četrtek, 7. julij 1977

Sončno in vroče. Dopoldan pouk, popoldan pa „razturka“ v četi in v celotnem bataljonu. Izvajali smo pakiranje opreme za odhod na Avtovac. Naše prostore je bilo potrebno izprazniti, kot da se ne bomo nikdar več vrnili nazaj. Železne postelje smo razstavili in jih znosili pred stavbo, da so jih odpeljali s kamionom v drugo stavbo. To noč smo spali na tleh, kajti postelj ni bilo. Svoje stvari smo morali spakirati v transportni in borbeni „ranac“ (nahrbtnik) po pravilu „Pakovanje ranca“.

Naselje Avtovac

Google, dostopno dne 15. 4. 2020

Avtovac je naselje s približno 600 srbskimi prebivalci. Od Bileće je oddaljeno 40 km in je na nadmorski višini 950 m. Naselje je zgradila Avstro ogrska vojska kot obmejno oporišče v času okupacije BiH 1878. Danes logorja, kjer so bile konjušnice ni več. V bližini ob cesti proti Tjentištu je mesto Gacko z rudnikom in termoelektrarno. Poleg mesta je še akumulacijsko jezero s površino 26 ha. Tukaj je tudi izvir Trebišnjice, ki priteče po 43 km v Bilečo pod zemljo in izvira pod kasarno. Naš logor je bil pred borovim gozdom.

Petek, 8. julij 1977

Dopoldan je pouk za silo še potekal po urniku, vendar smo bili z mislimi v pričakovanju premika na teren. Popoldan je bil pregled enot („smotra“) na glavni ploščadi. Prisotni so bili vsi komandirji enot. Pregled je vršil komandant bataljona. Na ploščad smo prihajali pod polno bojno opremo in s „strojevim“ (paradnim) korakom. Tla so se kar tresla ob udarcev škornjev, pa tudi znoj je lil iz nas na vročem popoldanskem soncu. Vsak je na tla pogrnil prepognjeno šotorsko krilo in po vrstnem redu

zložil vso opremo iz obeh nahrbtnikov. V primeru, da je samo enemu pitomcu iz voda manjkala bilo kakšna stvar (zobna ščetka, svinčnik, šivanka, krema za čevlje, par nogavic itd.) smo bili vsi zavrtnjeni. Pospraviti smo morali opremo in orožje, ter oditi na naš postrojivni prostor, kjer so se odpravljale napake pod budnim očesom komandirja čete, ki je pihal od jeze. Tudi mi nismo bili nič kaj prijazni do teh mečkačev. Čas za odpravo napak je bil določen in po preteku smo se zopet vrnili na centralno ploščad. Vse se je ponovilo in če ni bilo v redu ponavljaj dokler ni bilo s strani komandanta potrjeno, da se lahko vrnemo v svoje prostore. Veliko dela je imel tudi naš četni starešina (Meho), ki je moral vzeti s seboj vse za pisarniško delo in še drobne materialne stvari iz skladišča. Vse to se je dalo v aluminijaste zaboje in se zapečatilo z pečatniki in tri barvnimi vrvicami. Ravno tako je bilo pri komandirjih vodov in čete. Četni starešina je moral poskrbeti še za pošto in denarna nakazila.

Sobota, 9. julij 1977

Po jutranjih opravilih so ob osmih na pot krenili 1. in 2. vodi iz vsake čete. Mi smo še postorili kar je bilo potrebno in odšli na pot, ko so se kamioni vrnili nazaj. Premik smo izvršili s vojaškimi kamioni tipa TAM 5500. Ob prihodu na Avtovac smo se razmestili po prostorih. Naša četa je bila na podstrešju konjušnice, kjer je bil lesen pod. Spali smo na „dušekih“ (kocke). Moje mesto je bilo čisto na koncu desne strani. Na podstrešje so vodile zunanje stopnice. V tistem kotičku sem se prav fino počutil. Po namestitvi smo pričeli z urejanjem dvorišča. Na sredini je bil postavljen veliki šotor, ki je služil kot jedilnica in učilnica. Vse obroke smo jedli iz osebnih porcij. Hrana in voda sta se vozili iz Bileče. Po končanem obroku smo porcije temeljito oprali in jih nato natočili do vrha z vodo. Porcije so bile aluminijaste in tukaj je bilo potrebno paziti na dosledno čistočo. Pri pomivanju je bil naš največji prijatelj tekoči detergent rumene barve „Čarli“. V tistem času je bilo zelo malo sredstev za čiščenje kot jih poznamo danes. Porcije je vsaka četa shranjevala posebej na lesenih policah ob zidu stavbe. Poljski WC so bili ob strani v vrsti. Skozi lesen pod je bila izrezana odprtina in pod njo je bila septična betonska jama. Tukaj se je še posebno pozornost namenjala razkuževanju z apnom in pa pranju rok pri koritih za umivanje. Posebno zanimivo je bilo, ko si prišel zvečer na WC in si presenetil pri odprtini podgano, ki se je reševala s skokom v septično jama. Samo pljusknilo je in ni je bilo več. Tako velikih podgan nisem do tedaj še videl.

Ostanki logorja na Avtovcu

Foto: Zlatko Traven 47. klasa

Nedelja, 10. julij 1977

Vroče in sončno. Čeprav je julij se čuti visoka nadmorska višina in vpliv črnogorskih planin, s katerih zmerno piha veter. Pred nami se razprostira Gatačko polje in v ozadju Pusto polje, ki ga bomo dobro spoznali in si ga zapomnili za vse čase. Dopoldan smo imeli učne ure. Učilnic nimamo, zato se učimo

po vodnih skupinah na pobočju nad logorjem. Vsak je sedel na svoji šotorki in se učil. Ležanje in spanje je bilo prepovedano. Kantino so nam namestili v skednju za stavbami. Po kosilu odmor in delovna akcija. Čeprav je nedelja, je potrebno vojsko zaposliti. Zvečer smo odšli na kulturno prireditev. Na začetku našega logorovanja se nam zdi tukaj imenitno, vendar so pogoji veliko slabši kot v kasarni.

Ponedeljek, 11. julij 1977

Vstajanje ob petih. Jutra so tukaj hladna in ko sem oblačil srajco, sem imel občutek, da se zavijam v tenko pločevino. Čez dan nas je gorsko sonce s pripeko ožgalo in čim je zašlo, se je takoj pričelo hladiti. Delo se je odvijalo po urniku, učne ure v letni učilnici (v travi). Po kosilu nam niso dali dihati, ampak zopet delovna akcija. Praskamo po tem hercegovskem kamnu s ciljem, da bi okolico naredili lepšo. Po večerji smo zavili v skedenj – kantino na pivo in nato počitek.

Torek, 12. julij 1977

T. O. na Pustem polju, ki je od Avtovca oddaljeno 5 km. Že samo ime nam pove, da je to teren, kjer se pasejo ovce. Zgleda kot manjša valovita kraška planota, kjer so bili inženirsko izdelani obrambni položaji z vsemi pripadajočimi elementi in zaklonišči. Praznih manevrskih tulcev je bilo raztresenih vsepovsod, kar nam je dalo vedeti, da nismo prva generacija na tem prostoru. Pripeljali smo se s kamioni. Na usposabljanju smo bili v vlogi napadalcev. Ob dveh popoldan smo se pripeljali v logor, kjer smo dobili slabše kosilo. Čiščenje orožja, ki je zasmojeno od manevrskega streliva. Popoldan učenje. Z Mateša Petrom sva izdelala soške (stojalo) za orožje našega voda. Za večerjo riž z mesom iz konzerv in kompot. Obril sem se samo na pamet, brez ogledala.

Cesta Pusto polje - Avtovac

Wikipedija, dostopno 19. april 2021.

Sreda, 13. julij 1977

Že takoj zjutraj smo imeli predmet Artilerijo, kateri je sledila kontrolna vaja iz Jugoslavije. Zopet Inženirija na Pustem polju. Nazaj na kosilo in ponovno na Pusto polje, kjer smo imeli razminiranje minskega polja. V logor smo se s kamioni vračali ob osmih zvečer. Na Gatačkem polju je bila prometna nesreča, kjer je Zastava 101 zadela konja. Slika je bila zelo grda, polna cesta krvi, konj v

zadnjih izdihljajih, avto razbit in ljudje poškodovani. V logorju sta se za porcijo stepla naša dva pitomca. Porcija je pomembna zadeva.

Četrtek, 14. julij 1977

Učilnico so nam določili na novi lokaciji nad logorjem. Tretji vod 4. čete, torej naš vod je dobil učilnico „kod bandere“ (pri električnem drogu), kjer smo taborili na učnih urah. Sledila je N.G. In metodika iz S.O. Metodiko je izvajal aktivni oficir por. Karlica. Popoldan učenje MM 82 mm. Naši trije pitomci so se ga ne vem kje napili kot klade. Zvečer smo se kolektivno uprli in nismo hoteli na večerjo. Vzroka nisem zabeležil, zato mi je neznan. V roke nas je vzel komandir čete in nas politično dobro obdelal, ter nagnal na večerjo. Zaradi tega upora bo verjetno jutri poseben sestanek, da se stvari razčistijo. Nič ni hujšega za oficirje kot upor, kar je bilo takrat to nepredstavljivo dejanje.

Petek, 15. julij 1977

Prebujali smo se še preden je „truba“ (trobenta) naznanila vstajanje in nov delovni dan. Moje predvidevanje je bilo pravilno, kajti po zajtrku smo imeli s komandirjem čete dve uri resnega razgovora in „formatiranja“ naših uporniških „betic“. Ko smo stvar pripeljali do konca in misli na naslednji upor zatrli v kali, se je pouk normalno nadaljeval s predmetom N.O., ki ga je izvajal nihče drug, kot naš komandir čete. Pričelo je deževati, zato so nam bile odrejene učne ure v naših namestitvenih prostorih. Ni lepših učnih ur kot sedeti na svojem ležišču in poslušati kako škreblija dež po strehi svojo neusmiljeno simfonijo, ki nas je uspavala do onemoglosti. Da pa ne bi prišlo do presenečanja s strani kontrole izvajanja učnih ur, smo imeli dežurno službo pri vhodu v prostor.

Nekaterim našim pitomcem se ni dremalo in ti so budno pazili na stopnišče in vrata. Vendar je bilo dopustovanje po štirih urah končano, ker je prenehalo deževati. Po kosilu smo se strpali na kamione in direktno na Pusto polje na izvajanje T. O. Naš vod je bil v obrambi. Po končanem usposabljanju smo zopet do komad noči čistili orožje, ki je bilo zasmojeno z manevrskim strelivom kot stari dimnik. Danes sem 127. dan v vojski.

Sobota, 16. julij 1977

Dopoldan N. G. nad logorom in to je bila tema MM 82 mm M 69. Sončno in vroče in nikjer nobene sence. Najbolj je bil vpadljiv očem naš tovariš iz voda, ki ga je doletela zadolžitev prenosa zložljive šolske table. Poleg svoje opreme je bil kar malo neokreten, skratka podoben bosanskemu konjiču s samarjem (tovorno sedlo).

Po kosilu nekoliko počitka, kjer smo se nekateri zavlekli v senco naše kantine in si privoščili pivo iz zaboja, ker smo o mrzli pivi iz hladilnika lahko samo sanjali. Zopet učne ure in sestanek s komandirjem čete. Zakaj? Počasi smo začeli uvajati prve korake v Metodiko in bil sem takoj določen za komandirja našega oddelka.

Nedelja, 17. julij 1977

Za nas je delovni dan. Spet smo na pobočju v naši učilnici „kot bandere“, kjer zopet tolče sonce in vročina.

Ob devetih smo se nabasali v veliki šotor in imeli sestanek z načelnikom šole (podpukovnik Popovič). Nič posebnega, lahko bi rekli, da smo vedrili pod šotorom, ker je prišel močan naliv. Po kosilu končno prosto, vendar nimaš kam kot da se kot stari maček zavlečeš na svoje ležišče in v hipu zaspiš. Pranje porcije mi gre rahlo že na živce, pa ne zaradi obveznosti ker jo moram oprati, temveč zaradi trdovratnosti hrane, ki se zalepi za aluminij. Kuhar ti s „kutlačo“ (zajemalko) malomarno kresne hrano v porcijo, tudi malo mimo in po prstih pa je stvar zaključena. Posebno pasulj in omake so naši sovražniki. Dobro je treba z mrzlo vodo oprati vse robove, da ne pride do kakšne zastrupitve. Drugi sovražnik pa je mrak, oziroma slaba razsvetljava. Kje pa kje brli kakšna žarnica in je vidljivost slaba. Včasih smo opazili večerno napako pri pranju šele naslednjega dne pri sončni svetlobi. Nekako mi je uspelo na tranzistorju od mojega soborca ujeti oddajo „V nedeljo zvečer“. To je bil balzam za dušo.

Ponedeljek, 18. julij 1977

Zopet julijska pripeka višinskega sonca in cele štiri ure v učilnici „kod bandere“. Ko je vročina najbolj pritiskala smo se odpravili komplet z oborožitvijo in MM 82 mm na staro mesto nad logorom, kjer je kap. Mitić izvajal N. G. Bil je dobro razpoložen, ker je verjetno lepo preživel vikend v Bileći ali kje drugje. Predvsem Budva je bila tisti kraj, kamor so oficirji bežali iz bilečanske puščobe. V nekem trenutku je vrgel piket po pobočju, da je aluminijasta palica žvenketala do vznožja kamnitega pobočja. Eden od nas je moral po piket. Popoldan sem sodeloval pri pripravi tabornega ognja.

Torek, 19. julij 1977

Danes je urnik zopet razbit na posamezne predmete kot so V. P., učenje in T. T. V največji pripeki smo se povzpeli nad logor (Jovanovo brdo) in do konca pouka smo izvajali T. O. Znoj pod „oprtači“ (oprtniki) in tudi pod opasačem (pasom). Zvečer ob sedmih smo imeli kontrolno vajo iz T. T. Zvečer sem pisal „zapoved“ povelje za I. P. (izvidniško patroljo). Pomagal še mojim kolegom. Dobil sem nagradni izhod v mesto Gacko, ki ga lahko koristim, ko bom imel prosti čas. Kako naj grem v Gacko, peš? Iz tega nagradnega izhoda ni bil nič.

Sreda, 20. julij 1977

Zjutraj smo se oblekli v maskirne obleke in se povzpeli na Jovanovo brdo nad Avtovcem. Izvajali smo temo Izvidniška patrolja. Bil sem v vlogi komandirja oddelka. Vajo smo izvajali na nadmorski višini 1074 m. Pokrajina razdrapana s posameznimi naselji, če jih lahko tako imenujem in kamenja na pretek. Vročina neznosna, mi pa v teh hudičevih maskirnih pajacih. Že proti koncu vaje, ko smo prišli do neke hiše, se je eden naših spomnil, da bi bilo dobro kupiti kajmak. Hudič naj te vzame tebe in kajmak v tej vročini. Vseeno ga je prinesel eno kepo zavitega v nekakšen papir. Naši so ga napadli kot volkovi. Jaz se ga nisem niti dotaknil, ker sem med vajo videl, kako in kje molzejo ovce. Namreč hiše so sezidane iz kamna tako, da je bila ena polovica za ovce, druga pa za ljudi. V staji, kjer so domovale ovce je bilo kar nekaj gnojnice in gospodinja ki je šla na molžo je bosa zagazila v to brozgo. Hvala lepa za kajmak. Po kosilu smo morali logor še dokončno urediti in se preobleči v uniforme za izhod v mesto. Ob osmih zvečer je bila kulturna prireditev s kresovanjem. Prišlo je tudi civilno prebivalstvo iz Avtovca in Gackega. Posebno dekleta so se „nafenfurila“, ali se je samo meni tako dozdevalo. Tukaj sem prvič v živo videl, kako je domačin „stari čiko“ z medaljami na prsih iz prve in druge svetovne vojne igral na balkanski enostrunski instrument gusle. S strani publike, ki jim je bila ta glasba domača je požel velik aplavz. Tudi jaz sem malo zaploskal, predvsem iz previdnosti, da ne bi imel morda pozneje kakšnih nerodnih vprašanj s strani „moralno političnega vaspitanja“. Seveda se mi je za glasba zdela čudna in primitivna glede na našo diatončno harmoniko.

Četrtek, 21. julij 1977

Zopet smo bili pet ur na Jovanovem brdu in gulili N. G. Po kosilu malo počitka in nato učne ure. Naš kolega Mušterić Jozo iz Hrvac blizu Sinja, drugače „godišnjak“ je dobil hčerko in je bil zelo vesel. V kantini je kupil dva zaboja pive in smo na zdravje hčerke ponujeno s skupnimi močmi uničili. Naša dva sta prišla iz Gacka kar dobro okajena in namesto da bi šla spat sta še rogovillila naokoli.

Petek, 22. julij 1977

Danes je v Sloveniji Dan vstaje. Dopoldanske ure pouka so bile iz JU, B. O. in V. P. Takoj po kosilu sem dobro očistil puško in kompletiral borbeni ranac, ker smo popoldan prejeli stražo. Razporejen sem bil na stražarsko mesto št. 1 na vhodu v logor, imenovano tudi „KEC“. Danes smo tudi zaključili s predmetom Jugoslavija. Vreme se je poslabšalo in ponoči je deževalo.

Sobota, 23. julij 1977

Vreme se je ohladilo, zato po malem zmrzujemo in to v času, ko se pričnejo tako imenovani „pasji dnevi“. Doma v Sloveniji ta pregovor pomeni, da se prične obdobje vrhunca poletja in najbolj vroči dnevi. To obdobje traja po pregovoru do 13. avgusta. Tukaj smo na višini 961 m in letne obleke, ki jih nosimo ne zadostujejo v primeru ohladitve, posebno ponoči. V takšnem vremenu čim predaš stražarsko dolžnost, že na pol spiš. Stražarko mesto št. 1 na vhodu je bilo na udaru prehoda starešin,

vozil, enot, ki odhajajo in prihajajo iz usposabljanja in bolj dinamično, ker zraven pelje cesta skozi naselje (mesto) Avtovac. Ostala stražarska mesta so dolgočasna, ker stražar gleda v planino Lipnik in v hercegovski kras, lahko pa tudi v nebo. Zaradi dežja smo večerjali v velikem skupnem šotoru.

Nedelja, 24. julij 1977

Hitra vremenska sprememba, kajti danes je sončno in vročina se vrača počasi ali vztrajno. Dopoldan smo se učili Č. K. Pomagal sem tistim, ki jim ta predmet povzroča težave. Te nesrečne izohipse, relief zemljišča in določitev stojne točke na 2,5 m natančno predstavlja za nekatere nočno moro. Pri izvajalcu premeta Č. K. je naš vod v nemilosti. Sledilo je usposabljanje z mitraljezi na temo P. A. (proti letalsko delovanje). Nedelja je in nas je bilo potrebno zaposliti. Kako? Po kosilo in malo oddiha se je pričel bataljonski kviz „Tito, rad, partija“ in tekmovanje iz pehotne oborožitve (razstavljanje in sestavljanje orožja na čas). Posebno poglavje so imeli tekmovalci na PM M 53.

Naša četa je zmagala v kategoriji prenosa Bst 82 mm na naslednji položaj. Posadko topa je tvoril prav naš 3. vod in seveda jaz sem bil tudi zraven. Štirje smo bili zadolženi za cev in eden za lafeto. Naš kolega Morović Petar doma iz šibeniškega zaledja po poklicu zidar in zelo močan, je zgrabil lafet, ga vrgel na ramo in stekel na naslednji položaj, ter nas tam počakal, da smo prinesli cev. Bst je bil prenesen in postavljen v času 38 sekund. Naš komandir čete je hodil ponosno kot petelin na gnoju.

Ponedeljek, 25. julij 1977

Nov teden in takoj na Pusto polje na izvajanje N. G. na temo P. A. (proti avionsko) delovanje. V 1. ekipi mitraljeza M 53 sem bil „mula ali tovorno grlo“, ker sem dobil na hrbet „postolje“ težko 22 kg. Dobro je bilo edino to, da smo se teh 5 km pripeljali s kamionom, ker drugače smo hodili na in iz Pustega polja peš. Bil sem celo vprašan za oceno. Vprašanje se je nanašalo na postavitve mitraljeza za P. A. delovanje. Dobil sem oceno celo 9. Popoldan učne ure. Po večerji se nas je enih šest zavleklo za „kantino“, kjer smo uničili liter konjaka. Žgane pijače so kantinjeri prešvercali v tabor. Ta zadeva je šla po principu kupi v trgovini in prodaj po neki višji „gostilniški“ ceni. Da smo zadevo v miru uničili je bilo težišče predvsem na opazovanje bližnje teritorije, da nas ne bi zasačil kakšen oficir. V primeru, da se nam bi približeval kdo od oficirjev, smo imeli vsak pripravljeno še po eno pivo, žgana pijača pa je romala v bližnji „žbun“. To je bil „likof“ terena, ker gremo jutri za Bilečo. Kdo od naših se je to spomnil, ne vem.

Torek, 26. julij 1977

Zadnji dan Avtovca, vendar Pusto polje nas kliče na N. G. in metodiko iz T. O. Ne vem po kakšnem ključu sem bil izbran, da sem v vlogi KV držal uro „Kretanje vojnika u borbi“ (gibanje vojaka v boju). Po končanem usposabljanju smo po 5 km poti čez polje mimo pločevinastega hangarja prišli v logor. Po kosilu priprava za odhod v kasarno. Vse pripravi kar gre na kamione, počisti skupne prostore, dvorišče in okolico. Ob petih popoldne je naš vod s kamionom krenil za Bilečo. V kasarni smo prvo šli na kopanje, nato pa postavi vse prostore v prvotno stanje. Moj sotrpin Livada Zoran iz Beograda je končno dobil nekaj dopusta za odhod domov.

Sreda, 27. julij 1977

Danes je dan vstaje v BiH. Spanje je bilo podaljšano po nedeljskem urniku do šestih zjutraj, ker imamo prost dan. Sonce žge in trava v kasarni je popolnoma zgorela. Vse okrog nas je rjavo. Tudi mi smo zažgani od sonca po obrazu in rokah do zapestja, ostali deli telesa so bili na varnem. Cel dan smo se vlekli po kasarni, da smo bili že sami sebi v napoto. Končno je tukaj večer in nekoliko je potegnila večerna sapa.

Najbolj priljubljen kotichek ob večerih je na balkonu ob sanitarijah, kjer smo navadno čistili obutev.

Četrtek, 28. julij 1977

Zopet teče življenje po starih tirnicah. Študenti obramboslovja so odšli in upam da so odnesli kaj vojaškega znanja. Njihovo usposabljanje ni bilo kar tako, če se je moral kompletan 2. bataljon umakniti na Avtovac. Sonce je pritisnilo že takoj zjutraj, da smo prišli iz jutranje telovadbe že preznojeni. Od predvčerajšnjega kopanja je ostalo bore malo. Kontrolna vaja iz Č. K. v letni učilnici pri strelišču. Letne učilnice so bile kar domiselno in preprosto postavljene. Izbran je bil teren, z nagibom, železna konstrukcija s pločevinasto streho, ter klopi in sedeži v vrstah od spodaj navzgor kot predavalnice na fakultetah. Sledila je kontrola vaja iz T.T. Po kosilu malo prosto, kar sem bolj iz firbca kot potrebe izkoristil po dolgem času za obisk kantine. Kaj, ko je piva še vedno topla. Popoldan učne ure in zvečer po večerji ogled filma v kino dvorani „Prvi splitski odred“. Zanimivo, ko gledam civilni film se mi nič ne spi, a pri „nastavnem filmu“ v hipu zadremam.

Petek, 29. julij 1977

Vročina nas bo ubila. Kolikor nam je bilo zjutraj in zvečer na Avtovcu hladno, nam je tu prevroče. Da je bila mera polna, smo imeli ocenjevanje pri F. V. „Savlađivanje pešadijskih preprek“ (premagovanje pehotnih ovir). Ocena se dobi na čas, zato tukaj ni omahovanja. In ravno ta zagnanost je bila pogoj, da sem padel iz šeste ovire imenovane Tarzanka. A to ni bilo vse, padel sem tudi iz droga, vendar sem vseeno dobil oceno 7. Ne vem, kaj se je dogajalo, pa toliko smo tudi v prostem času trenirali. Nekoliko boljše je bilo pri teoretičnih predmetih, kjer sem pri ONO dobil oceno 10 in T. T. 9. Popoldan je bilo po programu kopanje, ki nam je zelo prijalo, nato učne ure. Naša dva kolega, ki sta ga biksala v začetku julija v hotelu in imela nezadostne ocene sta bila izključena iz šole in poslana v „prekomando v trupu“ (napotena v navadno pehoto).

Sobota, 30. julij 1977

Naš pitomac Milivojević Zoran, namerilec na PM, klican Zoki iz Junkovca blizu Aranđelovca v Srbiji, je dobil od doma paket. Takoj zjutraj so ga zmazali, čeprav je v kasarni hrane dovolj. Ampak, to je domače in je boljše od trpezarije, čeprav zajtrka nismo izpustili. V tej vročini se nam ne da niti v redu izvajati jutranje telovadbe, nekaj tudi zato, ker ni z nami našega komandirja čete. Ko je stopil na višji plato naš komandir čete, takrat nas je razgibal do zadnje mišice. Dopoldan mukotržno učenje v prevročih učilnicah iz predmeta ONO, ker nas čaka končni izpit. Nekateri so že ob treh popoldan zbežljali v mesto. Kam se pa naj človek zavleče v tej vročini. V mesto sem šel na drugi izhod ob šestih zvečer. Prva poteza nam je bila priboriti si hladno Nikšičko pivo. Ko je bila duša privezana smo obiskali naše stalne postojanke (hotel Trebišnjica, Medan, kod Bose...). Ne vem kakšna lakota naju je z Matešom P. doma iz Mateškog sela pri Generalskem stolu napadla, da sva vsak zmazala po dve porciji čevapčičev. Čeprav nisem imel z želodcem nikoli nobenih težav, me je pričelo nekam zvijati in črvičiti po trebuhu. Poizkus zdravljenja z domačo lozovačo ni uspel, zato sva jo odjadrala v kasarno. Kar dobro me je zvijalo, tako da je Šunduković moral sam počistiti hodnik po dnevnem povelju.

Nedelja, 31. julij 1977

Zopet ena dolga in vroča nedelja. Bolečine od včeraj ni nikjer, tudi spal sem dobro. Drugič bom premislil glede čevapčičev (vročina in mleto meso!). Dopoldan učne ure do kosila. Popoldan prosto. Na izhod v mesto nisem niti pomislil. Odvlekel sem se do kantine, kjer je bila velika gneča. Kupil sem samo cigarete in se malo pogovoril z našimi Slovenci. Vso dogajanje sem pustil pri strani in odšel na krajši počitek. V učilnici sem še napisal „podsetnik“ (opomnik) za predmet N. G. Takoj po večerji na spanje.

AVGUST 1977

Se nadaljuje....